

Schaamsoort

Gerard Ouweneel

In het Natuurhistorisch Museum Rotterdam viel een poos terug te genieten van de ‘De Grote Schaamluis Tentoonstelling’. Om een vitrine met deze beestjes gevuld te krijgen, deed conservator Kees Moeliker een publiekelijke oproep om deze parasieten in een potje af te geven aan de balie van het museum. De goede gever mocht weliswaar anoniem blijven, maar Kees meldde te prefereren dat het potje met luizen een etiket droeg dat de vindplaats, vinddatum, naam gastheer of gastvrouw en de vinder opsomde. Aan de balie van het museum liep het niet storm, hetgeen natuurlijk te maken had met de verdachte hoek waarin men terecht komt bij het gastheerschap van schaamluizen. Die gastvrijheid wordt gezien als een geslachtsziekte. Ook om deze reden werd om Moelikers oproep veel geginnegapt. Want voor die aandoening komt men niet graag uit, nietwaar?

Een schaamluis is dus een schaamsoort, een begrip waarmee in een andere context ook vogelaars worstelen. Bij een vogelaar gaat het om een niet zo bijzondere vogel, die iedere collega die zichzelf serieus neemt, ten minste eens gezien heeft. Maar hijzelf nimmer! Om niet te riskeren dat die collega's hem alsdan verwijten niet goed te kijken of aanraden de verreijker aan de wilgen te hangen, loopt hij met zijn schaamsoort(en) niet te koop. Ik was zo naïef dat wel te doen, althans met één van mijn schaamsoorten. Dat was de Kleine Bonte Specht. Van een bonte specht die zich in mijn vroegste jeugd vertoonde in de appelboom in onze Vreewijkse achtertuin – een boom die in de hongerwinter omging – draag ik een flauw beeld mee. Te vaag voor een ‘kleine bonte,’ de determinatie van buurman Jansen. Toen ik veel later deze overigens zeer gewaardeerde buur een lijntje overkomende reigers Kraanvogels hoorde noemen, ging ik ook aan diens spechtenkennis twijfelen. Het ontzag voor de buurman was zo groot, dat ik toen die Kraanvogels liet zitten.

Een kwart eeuw geleden meldde ik via een korte publicatie mijn gemis.

Medelijden was mijn deel, want ik had geen Kleine Bonte Specht in Nederland. Argumenten over bosloze Hoeksche Waardse polders en dat ik de bewuste specht wel had gezien buiten de grenzen, tot ver in Siberië toe, sneden geen hout. Een Haagse dame met een stem die iets teweegbracht in mijn ruggegraat, belde op met de invitatie samen met haar op zoek te gaan in Ockenburg, want daar zat ie. Het kwam er niet van, maar aan die stem denk ik nog wel eens terug.

Veel later, bij een excursie in Zuid-Limburg met vrienden op zoek naar ornithologische heerlijkheden die het Westen ontbeert, hoorden we er eentje. De metgezellen hadden het in de eerste plaats voorzien op de Middelste Bonte Specht. Gelet op het programma, met bovenaan de Maastrichtse Oehoes, ontbrak tijd voor de



Nieuwe Vlerkenstreken?

Toch weer Vlerkenstreken in *het Vogeljaar*? De afgelopen jaren schreef Gerard Ouweneel in zijn column Vlerkenstreken met veel enthousiasme over het wel en wee van vogels en vogelaars. Veel van de afleveringen zijn gebundeld in de boeken ‘Vlerkenstreken’ en ‘Vogelvrij en 70 andere vlerkenstreken’. In dit nummer van *het Vogeljaar* toch weer een nieuwe aflevering met de titel ‘Schaamsoort’ om u een indruk te geven van wat u van het nieuwe boek ‘Vogelvrij’ kunt verwachten. In de komende tijd zullen we nog enkele nieuwe afleveringen ‘Vlerkenstreken’ plaatsen in *het Vogeljaar*.

■ Rob Kole

'kleine bonte'. De heren raadden aan de rest van de dag het Vijlenerbos uit te kammen en beloofden mij dan na hun Oehoes te komen ophalen... 'Nu even doorzetten, Gerard,' zei Jacques. Op die suggestie ging ik niet in, waarmee ik de reputatie verwierf de vogel eigenlijk helemaal niet te willen zien, ja de hiaat in het rijtje waargenomen spechten misschien wel te koesteren.

Toen, weer veel later, begon het ernaaruit te zien dat mijn frustratiesoort aanving met de annexatie van de Hoeksche Waard. Gnuivend overlaadden vrienden mij met hun waarnemingen van de 'kleine bonte', gedaan in de grienden langs het Hollandsch Diep, op minder dan tien kilometer van Maasdam. Ik rukte een paar maal uit. Tevergeefs. Het hoogtepunt (of dieptepunt?) werd bereikt toen Els meldde bij terugkeer van een wandeling over de Esscheplaat twee bonte spechten van musgrootte te hebben gezien. Kort nadien belde op een zondagochtend rond koffietijd Menno, ook vanaf de Esscheplaat. 'Indien je ze wil zien, kom dan nu,' zei hij. 'Er vliegt ook nog een Rode Wouw rond', voegde hij er terloops als extra lokaas aan toe. In zijn stem meende ik iets te horen van 'kom nou, dan zijn wij eindelijk van het gezeur af'. Maar het huis zat vol en ik besefte het niet te kunnen maken weg te ijlen. Nu ziet het ernaaruit dat de 'kleine bonte' zich alweer terugtrekt uit de streek, dat deze voor hem één brug te ver was. Kort nadien kwam aan de kwelling een

einde. Op weg naar een semi-zakelijke bestemming, waren Jacques en ik aan de vroege kant. Jacques stelde voor een rondje Leersumsche Veld te doen. En voilà: 'kleine bonte'. Frontloge! Met binnen tien minuten ook een droomwaarneming van een Zwarte Specht. 'Zo Gerard,' merkte Jacques op, 'daar kan je niet meer omheen.' Had hij, moe geworden van decennia gezeur over mijn schaamsoort, die 'kleine bonte'-wandeling geregistreerd? Toen ik dat suggereerde volstond mijn vriend licht misprijzend te glimlachen.

Na die twintigste februari in 2008 was ik maar kort langszij. Het gehoor loopt terug en dat kost soorten. In oktober 2010 in de Hortobágy in Hongarije, hoorde Bart Huijzers dagelijks Roodkeelpiepers. Ik veel minder, ongeveer één op vijf. Het scherpe, wat rietgorsachtige 'tsjie-he' van de wat verder weg passerende exemplaren, ving ik niet meer op. Daardoor groeide de frustratie bij karrenvrachten. Nu heeft Bart het gehoor van een Kerkuil, maar toch. Waar gaat dat heen? Naar rijen schaamsoorten? Ik ben er benauwd voor. En hoe te reageren? Als die schaamluisbezitters op wie Kees Moeliker tevergeefs wachtte, omdat ze weigerden het potje met schaamsoorten op de balie van het museum te deponeren? Dus zwijgen en wegblijven? Het houdt bezig...



Vogelvrij en 70 andere vlerkenstreken

Het nieuwe boek 'Vogelvrij en 70 andere vlerkenstreken' van de Stichting Het Vogeljaar van Gerard

Ouweneel en tekenaar Elwin van der Kolk is voor abonnees van *het Vogeljaar* te koop voor €19,50 (inclusief verzendkosten).



'Vogelvrij en 70 andere vlerkenstreken' is een prachtige uitgave en bevat een bundeling van een aantal afleveringen van Gerard Ouweneel's column 'Vlerkenstreken' die zijn verschenen in *het Vogeljaar* en in enkele andere vogeltijdschriften. In het boek staan ook nieuwe afleveringen over zijn belevenissen met vogels en vogels kijken over de hele wereld. Elwin van der Kolk maakte speciaal voor dit boek bij elk verhaal een prachtige plaat in kleur. Daarnaast zijn ook extra tekeningen van deze bekende vogelschilder opgenomen in deze rijk geïllustreerde uitgave.

Zie ook onze website: www.vogeljaar.nl voor meer informatie en de advertentie voor het boek elders in dit blad.